

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

	המבקש	המשיבים
בעניין:	היועץ המשפטי לממשלה	
	ע"י ב"כ עו"ד גילה אשכנזי	ע"י ב"כ עו"ד יעל כץ מסטבאום
	נ ג ד	
	1. י. ג.	
	2. ב. ג.	

1

בענין הקטין: א. ג.

ע"י אפוטרופסו לדין עו"ד ירון הוד

3

4

פסק דין

5

6

בפני בקשת לביטול הכרזת הקטין א.ג. (להלן: "הקטין") כבר אימוץ כלפי מי שבמועד מתן ההחלטה היה רשום כ"אב בלתי ידוע", להחזיר את הקטין אל חיק אביו הביולוגי או לחילופין, להורות על הנהגת שיטה של "אימוץ פתוח" בקשר לקטין.

10

הרקע העובדתי

12

הקטין נולד ב-14.12.01. כתוצאה ממערכת יחסים אינטימיים בין המבקש לבין אמו, שעה שהתגורר כדיי'ונה בדירתה. באותה עת, האם הייתה נשואה למר ג. ובמועד לידתו הקטין נרשם כבנו.

15

המבקש עובד זר מ. נמצא בישראל משנת 1997. החל משנת 2001 הוא שוהה בארץ באורח בלתי חוקי. כיום הוא מתגורר בבית דודתו, אזרחית ישראלית, בבית מתגוררות גם בנותיה.

18

לטענת המבקש בעת לידת הקטין הוא התגורר בבית האם סייע בטיפול בקטין ומילא כלפי הקטין את חובותיו

20

21

בסוף שנת 2003, המבקש עזב את בית האם אך המשיך להיפגש עם הקטין, בביתה, בסופי שבוע ולהביא לה מנצ'ים עבור הקטין. לאחר תקופה נותק הקשר מאחר והאם מנעה ממנו את הביקורים.

24

המבקש היה מודע לכך שאם הקטין ובעלה שותים לשוכרה ושמצבם הכלכלי קשה ביותר. אף על פי כן, הוא לא פנה להעברת הקטין לחזקתו ולא תבע אבהותו לקטין, אף כי לטענתו פנה לעו"ד שהבהיר לו שאין כל סיכוי לתביעתו, כך לדבריו.

28

המבקש חשש שכל מגע עם הרשויות יביא לגירושו מהארץ ולכן נמנע מלפנות אל הגורמים המטפלים.

29

אם חס'ין ומר ג. ובן נוסף של האם היו בטיפול שירותי הרווחה החל משנת 2002.

31

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

ביום 9.3.05 הוצא הקטין בצו חירום ממשמורתם של אימו ומר ג. והועבר למשפחת קלט, לאור מצבו של הקטין ולאחר שהשנים הגיעו שתויים למעון הרב תכליתי, כדי לאסוף את הקטין. בהמשך הועבר הקטין לבית המעבד בב. ומשם החל מ-18.1.07 הוא נמצא אצל משפחה אומנת אשר מבקשת לאמצו.

4

פקידת הסעד והעו"ס הסוציאליים שטיפלו במשפחה כבר משנת 2002 שמעו מהאם שב. איננו אביו אך לטעמם האם סרבה למסור את שמו של האב הביולוגי ומשום כך לא ניתן היה לאתרו ולא ניתן היה להזמינו לדיון בעניין הבקשה להכרזת הקטין כבר אימוץ.

8

דא ע"א, שכבר בשנת 2002 רשמה הגב' פ, פקידת הסעד שטיפלה במשפחה באותו זמן, בדפי הטיפול, את שמו ולא של המבקש. אף על פי כן, המשיבים לא התייחסו למידע זה ובפנייתם לבית המשפט להכרזת הקטין כבר אימוץ מסרו שזהותו של האב הביולוגי אינה ידועה.

12

בשנת 2005 הועמד המבקש לראשונה לדין בגין שהותו הבלתי חוקית בישראל ובמועד זה לראשונה, טען בפני בית דין שהוא אב לקטין אשר נולד בישראל.

15

ביום 20.6.06 הגיש ב"כ היועמ"ש בקשה להכריז על הקטין כבר אימוץ כלפי אימו, כלפי ב. ג וכלפי אב בלתי ידוע. זאת לאחר שכשלו כל המאמצים לשיקום המשפחה.

18

ביום 10.9.09 הכריז כב' ס. הנשיא השופט אסולין על הקטין כבר אימוץ כלפי המשיבים. עוד קבע שהאב ייה סגור.

21

המבקש כלל לא ידע על ההליכים שנקטו לגבי הקטין.

23

ביום 7.2.07 לאחר שנודע למבקש מפי האם שהקטין הוכרז כבר אימוץ והוצא מרשותה, הוא הגיש תביעת אבהות לבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע. במסגרת הדין התקבלה חוות הדעת של המעבדה לסיווג הרק"מ אשר קבעה שהמבקש הוא אכן אביו הביולוגי של הקטין.

27

המבקש טוען שמעולם לא ויתר על הקטין. הוא מעוניין לגדל אותו גם אם יצטרך לצאת ביחד איתו את הארץ. ב"כ היועמ"ש סבור שטובת הקטין להשאירו בידי המשפחה האומנת אשר מבקשת לאמצו עוד סבור ב"כ היועמ"ש שמטרת המבקש להשיג באמצעות בקשה זו אשרת שהייה בישראל.

31

ב"כ פוטרופוס לדין סבור שיש להשאיר את הקטין במשפחה בה הוא נמצא כיום ולהכשיר את הקרקע להחזקת הקטין אל חיק אביו מולידו.

34

טענות המבקש:

36

1. הולך שימש כאב לקטין ומילא את חובותיו ההוריות באופן ראוי במיוחד בהתחשב בשעות עבודתו,

38 עד אשר נמנע ממנו הדבר ע"י רשויות הרווחה מאחר ולא היה רשום כאביו של הקטין.

39

2. הקטין הגיש תביעת אבהות שבועות ספורים אחרי שהקטין הועבר למשפחה המיועדת לאימוץ.

41 המשיבים לא השיבו לתביעה זו במועד וכך חלפו עברו מס' חודשים.

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1
3. למבקש ניתן מידע לפיו כל עוד הוא אינו אזרח, בקשתו למשמורת על הקטין היא חסרת סיכוי.
- 3
4. המבקש טוען, כי פקידי הרשות לא עשו די על מנת לאתרו ובכך מעלו בתפקידם הן כלפיו, הן כלפי
- 5 הקטין והן כלפי המדינה. לקראת הדיון בבקשה להכרזת הקטין כבר אימוץ, לצורך הזמנתו של
- 6 המבקש כדין פרסמו המשיבים ביום 2.8.06 מודעה בעיתון "נובסטי" בשפה הרוסית שהופנתה
- 7 אל ב. ג. – האב הרשום. במודעה זו לא מופיע כלל שמו הפרטי של המבקש או העובדה כי קיים אב
- 8 ביולוגי לכן הוא לא ידע וגם לא יכול היה לדעת על הדיון בעניינו של הקטין.
- 9
10. המבקש הוכר ע"י המומחה ד"ר גוטליב כאדם נורמטיבי אשר יכול לגדל את ילדו.
- 11
12. עתה לא נערכו באופן מקצועי בדיקה או אבחון לקטין ע"י גורם אובייקטיבי על מנת לקבוע מהי
- 13 טובתו בשאלה הכי משמעותית בחייו - ניתוק סופי ומוחלט מאביו הביולוגי.
- 14
15. המומחה ד"ר גוטליב כשל בהמלצותיו מאחר ואין הן מבוססות על בדיקה של טובת הקטין והתעלם
- 16 מהממצאים שלו בדבר כשירתו של המבקש כהורה, לא בחן כראוי את שאלת הכשירות תוך
- 17 התחשבות בצרכי הילד וטעה בכך שפסל את אופציית האימוץ הפתוח.
- 18
19. לעומת העובדה כי חוות דעת מקצועית מעודכנת של מומחה אובייקטיבי, באשר לטובת הקטין אינה
- 20 מונחת בפני בית המשפט ומצד שני קיימות חוות דעת חיוביות לגבי כשירותו של המבקש לשמש
- 21 כאב, מבקש המבקש שתוגבלנה תוצאות האימוץ בכך שבית המשפט יורה על אימוץ פתוח אשר
- 22 יאפשר היכרות ומפגשים של הקטין עם אביו.
- 23
24. כמות שירותי הרווחה להגיש בקשה לבית המשפט למתן צו אימוץ של הקטין על ידי המשפחה
- 25 בחזקתה הוא נמצא פגומה, הואיל ומדובר במשפחה יהודית בעוד הקטין איננו יהודי על פי דתו אלא
- 26 נוצרי ובנם של הורים ששניהם נוצרים.
- 27
- טענות המשיב:**
- 29
30. לידת הקטין הוא נרשם בתעודת זהות של אמו ושל מר ב. ג. בפניותיה לשירותי הרווחה מסרה
- 31 האם שמר ג. איננו אביו אלא אחד בשם "ס" אך סירבה למסור את שמו המלא. לטענתה כשנודע
- 32 לס. על דבר הריונה הוא ביקש ממנה לבצע הפלה ונעלם.
- 33
34. המבקש הוא אשר נטש את הקטין ואימו. המבקש אינו מכחיש כי היה מודע למצבו של הקטין
- 35 במהלך השנים ולא נקף אצבע על מנת לסייע לקטין.
- 36
37. המבקש יכול היה לפנות אל רשויות הרווחה בעצמו או באמצעות דודתו.
- 38
39. אורך כל תקופת חייו של הקטין, באף לא אחת מנקודת המפנה שעבר, לא ניתן לראות דריסת
- 40 רגלו של המבקש. המבקש לא עשה כל ניסיון להציל את הקטין ממסכת ההתעללות שעברה עליו,
- 41 וכן לא עשה כל ניסיון להגן על גופו ונפשו של הקטין.

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/27000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1
14. הקטין הוכרז כבר אימוץ באימוץ סגור כלפי אימו של הקטין ומר ב. ג. וכן כלפי אב לא ידוע. לקטין 3 נתמנתה אפטרופוס עד לסיום הליכי האימוץ. זכויותיהם וחובותיהם של המשיבים כלפי הקטין 4 נותקו.
- 5
15. הקטין הועבר למשפחה אומנה המיועדת לאמצו כשלושה חודשים לאחר שהוכרז כבר אימוץ כלפי 7 אביו.
- 8
16. הקטין שהה תקופה ממושכת בבית המעבר. רק בחודש ינואר 2007 הועבר לבית המשפחה 10 המיועדת לאמצו.
- 11
17. שנת המבקש כי הניתוק מבנו הקטין נכפה עליו איננה תמת לב. בעדותו בבית המשפט הוא העיד 13 שרק לאחר שנתיים מיום לידת הקטין הוא עזב את הבית בו גדל הקטין.
- 14
18. איננה של הכרעה זו עוסקת בחייו ובעתידו של קטין שעבר בחייו מס' רב של טלטלות ומעברים, 16 דבר שגרם לו לקשיים התנהגותיים ונפשיים. הקטין שוהה היום בבית משפחה אומנת למטרות 17 אימוץ בתקווה שזו תהייה תחנתו האחרונה וזאת כדי לאפשר לו להשלים את תהליך השיקום בו 18 החל שהביא אותו אליבא לכל גורמי הטיפול להתקדמות בכל תחומי חייו.
- 19
19. גורמי המקצוע המכירים את הקטין ואף המומחה שמונה ע"י ביהמ"ש קובעים כי טובתו של 20 הקטין כיום היא להשאירו בבית המשפחה האומנת המבקשת לאמצו.
- 21
- 22
20. המשפט מתבקש להכריז על הקטין כבר אימוץ כלפי המבקש באימוץ סגור.

טענות האפטרופוס לדין

- 25
1. אמדובר במחדל של עובדי המשיבים אודות זהות המבקש אלא מדובר בטעות אנוש ולא בכוונה 26 להסתיר מידע.
- 27
- 28
2. כטענת המשיבה למבקש לא היו הזדמנויות רבות לפנות לגורמי הרווחה ולהתערב בחיי 29 הקטין. נסיבותיו של המבקש היו מורכבות והוא הוכיח שהיה מעורב בחיי הקטין וביקש לשמור 30 עימו על קשר. המבקש לעולם לא נתן הסכמתו למסור את הקטין לאימוץ.
- 31
- 32
3. המבקש לדעתו הותיר רושם שנסיבותיו המורכבות הן אלה שמנעו ממנו לשמר אבהותו לקטין, וכי 33 עשה כל שלא ידו על מנת לשמור על קשר עם הקטין. גם שעה שאוים על ידי אם הקטין להסגירו 34 לרשויות הוא לא נרתע ופנה לקבלת סיוע לשם החזרת בנו אליו.
- 35
- 36
4. עתה של האם חזקה את עדות המבקש והצביעה על היחס החם והקשר הטוב שהיה לקטין עם 37 המבקש האם גם אישרה את הנתק שיצרה במכוון בין המבקש לקטין.
- 38
- 39

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

5. טובת הקטין בטווח הקצר שהקטין לא יוצא מהמשפחה המיועדת לאמצו ולטווח הארוך ראוי
2 שהקטין יחזור לאביו תוך סיוע של גורמי הרווחה.

דין 3

4

השאלה העומדת לדיון בתיק זה איפה היא האם כיום, לאחר שזוהתו של האב הביולוגי התבררה יש להחזיר את האב לגלגל האחר, לבטל את הכרזתו של הקטין כבר אימוץ כלפי אב בלתי ידוע ולהחזיר את הקטין לחיק אביו הביולוגי הלא הוא המבקש או לחילופין לצמצם את תוצאות האימוץ מאימוץ סגור כפי שנקבע בהחלטתו של ה' הנשיא אסולין מיום 10.9.06.

9

בשאלות אלו יצטרך בית המשפט להכריע בהתאם לטובתו של קטין עול ימים בן כ-6.5 שנים, אשר חווה סבל ותעללות, ובמשך השנה ושמונה חודשים האחרונים הכה שורשים במשפחה שחפצה לאמצו.

12

את פ"ד הדין בע"א 577/83 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית פ"ד לת(1), 461 פותח השופט ברק (כתחילה) במילים אשר מבטאות את רחשי ליבו של בית משפט העומד להכריע בסוגיה כל כך רגישה שיש לה השלכות על קיומו הפיזי, החברתי והנפשי של ילד קטן, של אב החפץ לגדל את יוצא חלציו, כמו גם על מנחתה המגדלת את הילד מזה למעלה משנה וחצי מתוך מטרה לאמצו:

17

18 "קשים הם מקרי האימוץ, קשים הם, משום שתוצאתם היא

19 "קיומית", שהרי יש בהם הכרעה בשאלה, אם יקוים או

20 ינותק - לתמיד ולא לשעה - הקשר הטבעי שבין הורים

21 לילדיהם. קשים הם, משום שהמבחן על-פיו הם נחתכים

22 "טובת המאומץ" - סבוך הוא, והנסתר בו מרובה מהגלוי.

23 אכן, ההחלטות בענייני אימוץ החלטות בדיני גפשות הן, ועל

24 השופט להכריע בהן כמיטב הכרתו ומצפונו.

25

המסגרת הנורמטיבית

27

מבחינת המסגרת הנורמטיבית, שונה מקרה זה ממקרים אחרים בכך, שהשאלה האם קיימת עילה להכרזתו של קטין זה כבר אימוץ כבר נבחנה על ידי בית המשפט, אשר קבע שקיימת עילת אימוץ. כמו כן, בית המשפט כבר שקל את טובתו והכריז עליו בפסק דין חלוט, כבר אימוץ כלפי אמו, כלפי מי שהיה רשום באותו מועד אביו וכלפי אב בלתי ידוע. כעת, מתבקש בית המשפט לבחון מחדש את הכרזתו של הקטין כבר אימוץ כלפי מבקש - האב הביולוגי שבאותו מועד זהותו לא הייתה ידועה.

33

אין, שהנסיבות שהביאו את בית המשפט להכריע בקשר לקיומה של העילה להכרזתו של הקטין כבר אימוץ לא הולקו, שכן אין חולק שהקטין עבר מסכת של התעללות והזנחה בבית אמו ומי שהיה רשום כאביו ואילו המבוקש גם אם בשנותיו הראשונות של הקטין סייע במידה מסוימת בטיפול בו וגם אם שמר איתו על קשר חלקי היותו כבן שלוש וחצי שנים, גם הוא חדל מלהושיע לקטין ולהציל אותו מאותן חוויות קשות של התעללות והזנחה, ומכאן שעילת האימוץ עומדת על מכונה.

39

בתי המשפט

נדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

קיומה של עילה להכרזת קטין כבר אימוץ מעניקה לבית המשפט את הסמכות בשלב השני של הליך ההכרזה להפעיל את שיקול הדעת השיפוטי במסגרת אותה סמכות ולקבוע, אם אכן ראוי להכריז על הקטין כבר אימוץ.

4

בע"מ 6930/04 - פלוגית ופלוגי המיועדים לאימוץ הקטין נ' האב הביולוגי ואח' . פ"ד נט(1), 596 קובע כב' הנשיא ברק כתוארו אז:

7

"השלב הראשון של הליך האימוץ נחלק לשני שלבי משנה. עמדתי על כך באחת הפרשות, בעיני: חוק האימוץ מבחין, לענין זה, בין שני שלבים: בשלב הראשון, נבחנת השאלה אם מתקיימת עילה להכרזתו של קטין כבר-אימוץ. בחינה זו נעשית במסגרת שמונה העילות הקבועות בסעיף 13 לחוק האימוץ. טובת הקטין, כעילה עצמאית, אינה נמנית עם העילות, אם כי לעתים היא מהווה נדבך בקיומה של אחת העילות (כגון הפקרה, המנעות מקיום חובות כלפי הקטין). בשלב השני, נבחנת השאלה אם יש מקום לעשות שימוש בשיקול הדעת השיפוטי, להכריז על הקטין כבר-אימוץ. שלב שני זה מתקיים רק אם במסגרת השלב הראשון נמצא כי קיימת עילה כדין להכרזתו של הקטין כבר-אימוץ. עם זאת, קיומה של עילה כשלעצמה אינה מספקת למתן ההכרזה. קיומה של עילה אך יוצר את הסמכות. השלב השני ענינו הפעלת שיקול הדעת במסגרת הסמכות. הפעלה זו של שיקול הדעת השיפוטי נעשית, בראש ובראשונה, על פי השיקול של טובת הקטין (סעיף 1(ב)). (ע"א 232/85 פלוגי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מ(1) 10-11, 11-10. ראו גם ע"א 2169/98 פלוגי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נג(1) 241, 258)".

30

טענתו של המבקש לגבי מסוגלותו לשמש לקטין כאב חייבת להיבחן במסגרת אותו שיקול דעת שהוענק לבית המשפט, אך זאת על רקע הקביעה- מהי טובתו של הקטין כיום ולא מה הייתה טובתו אילו התגלתה זהותו באותו מועד. יש לציין, שבכל מקרה במועד הרלוונטי לא רק שזהותו לא הייתה ידועה, אלא שהוא נעדר מחייהם הילד אם מרצונו ואם מתוך נסיבות שנוצרו.

(ראו עניין זה גם בע"מ 6930/04 פלוגית ופלוגי המיועדים לאימוץ הקטין נגד האב הביולוגי ואח' מול 30 לפסק הדין מיום 26/7/04).

37

זכויות ההורים

39

אין שיהשתייכות הראשונית, הבסיסית והזכות הטבעית של ילד היא לגדול אצל הוריו ושל הורים לגדל את ילדיהם:

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

ב-ע'א 488/77 - פלוני ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה . פ"ד לב(3), 421,42 מתייחס כב' השופט אלון לקשר הבסיסי הזה בהאי לישנא:

- 3
- 4 "הצורך בהסכמת הורים עובר למסירה לאימוץ נקבע ככלל
- 5 גדול בסעיף 8 לחוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960. מהו
- 6 מקורו ויסודו של כלל זה? נראה לי שיסודו בזכות
- 7 האנושית היסודית, שאינה צריכה לפנים ולהסבר, שהילד
- 8 "שייך" להוריו- מולידיו, כשם שההורים "שייכים"
- 9 לילדיהם יוצאי חלציהם. הכנסתי המילה "שייך" בין
- 10 מרכאות, משום שאין המדובר כאן בשייכות במובן של
- 11 בעלות בנכס, אלא בשייכות במובן של קשר טבעי שמושגי
- 12 הבעלות המשפטיים המקובלים המה, מצד אחד, חיוורים
- 13 ודלים, ומצד שני, פוגעים ברגשותינו
- 14 מבחינת תיאור מצב הדברים.
- 15 משמעותו העמוקה של קשר טבעי זה מוצאת את ביטויה
- 16 המיוחד במשפט העברי".
- 17

זכות ללעולם איננה מוחלטת ומותנית במילוי חובותיו של ההורה כלפי ילדו:
בדנ' 7015/94 - היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית . תק-על 1995(3), 2156. מול הפסקה 13
מתייחסת השופטת דורנר לזכויות ההורים לגבי ילדיהם ולנסיבות אשר יביאו לקיפוחן של הזכויות הללו:

- 21
- 22 "זכותם של ההורים הטבעיים באה לביטוי בשניים: (א) בחזקה כי
- 23 טובתו של הילד היא אצל הוריו הטבעיים, לחזקה זו יסוד
- 24 במציאות החיים, אך בסיסה הוא גם ערכי, והיא נובעת מזכות
- 25 היסוד של ההורים הטבעיים, (ב) בהוראות חוק האימוץ כי לא
- 26 יינתן צו אימוץ אלא אם הסכים ההורה או אם הוכרו הילד כבר-
- 27 אימוץ לפי סעיף 13 (סעיף 8(א)), וכל עוד לא יינתן צו אימוץ,
- 28 בית-משפט רשאי להרשות להורה לחזור בו
- 29 מהסגרתו מטעמים מיוחדים (סעיף 9).
- 30 בסעיף 13, הכולל שמונה עילות אימוץ, מפורטות נסיבות
- 31 המלמדות כי ההורה אינו ממלא חובותיו כלפי ילדו. עילות
- 32 האימוץ משקפות את האיזון - שבו כאמור ניתנת עדיפות לטובת
- 33 הילד - בין זכות ההורים הטבעיים לבין טובת הילד, ההורה נדרש
- 34 למלא חובותיו כלפי ילדו על-פי יכולתו, והחוק מחייב את שירותי
- 35 הסעד לסייע לו. ואולם יכולתו של ההורה נבחנת במבחן
- 36 אובייקטיבי, המבוסס על צרכיו הנפשיים והחומריים של הילד,
- 37 שאם לא יסופקו ייגרם לו נזק (ע"א 232/85 פלוני נ' היועץ
- 38 המשפטי לממשלה [9]).
- 39 הורה שאינו מקיים את חובותיו כלפי הילד על-אף סיוע רשויות
- 40 הסעד, מקפח את זכותו ההורית, גם אם מחדלו הוא פרי נסיבות
- 41 אובייקטיביות. שכן, מטרת האימוץ אינה "ענישת" ההורה,

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1 האימוץ נועד לממש את זכותו העדיפה של הילד. עמדה על כך
- 2 השופטת נתניהו בע"א 166/81 פלונים נ' היועץ המשפטי
- 3 לממשלה [10], בעמ' 327-328"
- 4

זכויות הקטין וטובתו

- 6 על זכויות הילד במובחן מעקרון טובת הילד עמד בהרחבה הנשיא שמגר בע"א 2266/93 - פלונים נ' אלמגי. פ"ד מט(1), 221. מול פסקה 24:
- 9

- 10 "מושג "זכויות הילד" מורה לנו כי לילד נתונות זכויות.
- 11 מושג "זכויות הילד" הוא בגדר פרישת סוכת ההגנה
- 12 החוקתית על הילד. ביטוייה בהכרה בזכויותיו ובכך שמכלול
- 13 הזכויות הוא גם ערובה להבטחת טובתו. כקנה מידה לפתרון
- 14 סכסוכי משמורת או סכסוכים המתעוררים בין הורים לילדים,
- 15 התפיסה שמקפל המושג בתוכו היא זו: הילד הוא יצור
- 16 אוטונומי בעל זכויות ואינטרסים עצמאיים מאלה של הוריו.
- 17 אמנם, היקפן של הזכויות עשוי להיות צר מזכויותיהם של
- 18 מבוגרים, אולם בכך אין כדי לשמוט את הקרקע תחת הנחת
- 19 היסוד בדבר זכויות הילד. על כן, על פי גישה זו, התפיסה
- 20 בדבר זכויות הילד יכולה לשמש קנה מידה ראוי לפתרון
- 21 סכסוכי משמורת, מאחר והוא מגן בצורה טובה יותר על
- 22 הילד וטובתו הכללית מאשר עקרון טובת הילד."
- 23

כפועל יוצא של אותן זכויות, נקבע בפסיקה (ראה ד"נ 7015/94), שילד איננו חפץ ולכן אין להוריו זכות קניינית בו. זכותו של הילד שצרכיו הפיסיים והנפשיים יסופקו ברמה הדרושה להתפתחותו התקינה. זכות זו של הילד, בשל היותו חסר ישע הוכרה כבעלת מעמד בכורה.

27 יחד זאת, ביחס להחלטה אם ילד הוא בר אימוץ נקבע, שיש צורך בעילה מיוחדת ויוצאת דופן. טובתו של הקטין שלעצמה אינה עילה שכזו. משום כך גם אין מוציאים ילד מרשות הוריו רק משום שטובתו דורשת זאת. בדבריו של הנשיא שמגר ב: ע"א 783/81, ב"ש 228/83 - פלונים נ' פלמוני פ"ד לט(2), 1:

- 32
- 33 "שאלת טובתו של הקטין אינה עילה עצמאית התלויה על
- 34 בלימה, לפיה מכריעים כביכול בכל עת איפה יהיה מקום
- 35 משמורתו ושהותו של הקטין; היא אמנם משמשת קנה
- 36 מידה מדריך ראשון במעלה, אך היא יכולה להיות מיושמת
- 37 רק כאשר יש עילה שבדין לשקילתה של הבחירה בין
- 38 אפשרויות חלופיות פתוחות. משמע, בהעדר נתונים
- 39 משפטיים (שעיקריהם הוזכרו כבר לעיל), המתירים -
- 40 כאמצעים יוצאי דופן - שינוי במקום שהותו של הקטין
- 41 וכתוצאה נגררת מכך גם שינוי במעמדו של ההורה, אינם

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1 מתגבשים כלל התנאים המוקדמים, בהם יש ליישם את קנה
- 2 המידה האמור. ממילא אין מקום למתן החלטה, המורה על
- 3 הוצאת ילד מידי הוריו או על השארתו מחוץ לבית הוריו
- 4 בניגוד לרצונם, כאשר הטעם הבלעדי לכך הוא, כי הדבר
- 5 הוא לטובתו של הקטין. לו היה הדבר כך, היה נפתח,
- 6 למשל, פתח לנטילת ילדיהם של הורים החיים במצוקה כדי
- 7 להעבירם מסיבה זו בלבד לרשותו של אחר, ולא הוא ;
- 8 חברתנו לא אימצה אמת מידה כאמור, המכתיבה מקום
- 9 שהותו של קטין על-פי השיקול, כביכול, של הנתונים
- 10 החיוביים והשליליים המצטברים בהתייחסותם לכל חלופה
- 11 אפשרית. שאלת טובתו של הילד אינה מכרעת".

12 ראה 13 עניין זה גם 577/83 היועמ"ש ג' פלוגית. פ"ד לח(1) 461.

- 14 מקרה 15 ויחוד המצדיק התערבות בית המשפט הוא מסוג אותם מקרים של הזנחה והתעללות של קטין ואי
- 16 קיום 17 בותיהם של ההורים כלפי ילדיהם עד כדי פגיעה בשלומם ברווחתו וכיכולתו לגדול ולהתפתח בצורה
- 18 תקינה
- 19 כאמור 20 במקרה דנן, העילה להכרותו של הקטין כבר אימוץ התקיימה וגם אם התגלתה זהותו של האב, עדיין
- 21 העי 22 איננה בטלה אלא שכל כובד משקלה של ההחלטה נשענת בשלב זה על טובתו של הקטין נכון לעת
- 23 הזאת.

מערב 24 היחסים בין המבקש לקטין

- 24 בשנת 25 2002 נוצר קשר אינטימי בין אם הקטין (להלן: "האם") לבין המבקש. האם הייתה נשואה אותה שעה
- 26 לאד 27 שם ב. (להלן: "ב"). המבקש שכר חדר בדירתם. לכשהרתה האם והודיעה למבקש שהיא מצפה ממנו
- 28 לילד 29 ערב המבקש להאמין שהוא האב, ולמעשה קיבל עובדה זו רק לאחר הלידה (עמ' 2, מול שורה 17).
- 30 מאז 31 תו של הקטין נוקקה המשפחה לעזרת שירותי הרווחה. האם וב. עבדו. גם המבקש עבד באותה עת
- 32 בשני 33 קומות עבודה, עד שעות הלילה המאוחרות ולמעשה עד לפנות בוקר. שירותי הרווחה סיפקו למשפחה
- 34 מזון, 35 טולים וציוד אך גם החלו לסייע לאם בטיפול בתינוק. המבקש סייע לכלכלת המשפחה בכך ששילם
- 36 שכר 37 טרה ובכסף נוסף שהעביר לידי האם. בימים שנמצא בבית בשעות הבוקר, הוא נהג לסייע לאם בטיפול
- 38 בקטי 39 ודתו של המבקש ובנותיה עברו לגור בשכונת וסייעו אף הן בטיפול בקטין. גם ב. ודייר נוסף
- 40 שהת 41 ר באותה דירה טיפלו בקטין.
- 42 בסוף 43 שנת 2003, כשמלאו לקטין שנתיים, המבקש עזב את הדירה משום שלטענתו סבר שהאם תעזוב את ב.
- 44 ותמ 45 את הקשר איתו, אך הדבר לא קרה. האם עברה להתגורר ביחד עם ב. במקום אחר, זאת משום
- 46 שהב 47 נטל את דירתה בשל אי עמידה בתשלומי המשכנתא. האם מנעה מהמבקש מידע לגבי מקום מגוריה
- 48 ואף 49 כבה לדבריה לאפשר למבקש לראות את הקטין, מטעמים אגוצנטריים שלה (עמ' 3 מול 15 ואילך):

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

1 "קרוב לזמן שהוא לא גר איתנו, מיד אחרי סוף שנת 2003
 2 הוא ניסה לבקר ואני לא נתתי לו להיכנס. אני פחדתי
 3 שהילד יתרגל לאבא ויאהב את אבא והוא ישכח אותי
 4 ואפילו הייתי קנאית. הייתה לי קנאה לס. לגבי הילד. פחדתי
 5 שהוא יהיה יותר קשור לאבא ממני אחר כך הוא ביקר
 6 אצלנו, אחר כך אני הרשתי הכנסתי אותו. זה קצת לפני
 7 הלידה של מ. בשנת 2005 הם (הכוונה למבקש ולדודתו)
 8 באו בפעם האחרונה ואני כבר לא הרשתי".
 9

על 10 כת היחסים בינו לבין הקטין מספר המבקש (בעמ' 6 לפרוטוקול מיום 3.3.08), כשהוא משיב
 לשאלת ב"כ היועמ"ש לגבי המידע שהוא יכול למסור לגבי התפתחות הקטין:

12
 13 "היו לי בעיות יותר גדולות מזה ואם הייתי יושב ליד א.
 14 ולשמור אותו מתי שהוא עושה פיפי. הייתי צריך להביא
 15 לחם מהמזבלה. הייתי חייב לעבוד ולהביא פרנסה. הבאתי
 16 פרנסה לי. ולא. הבן....עזרתי לה כשהייתה לי אפשרות
 17 בטח שעזרתי....לא קמתי בלילה (כשא בכה) כי לא ישנתי
 18 איך אמרתי לפני הייתי חוזר מהעבודה בשעה 3.00
 19 בלילה אז הייתי רואה אותו ככה, אז להחליף לו חיתולים
 20 או לעשות לו מטרנה בטח שעשיתי את זה"
 21

כשה 22 ניתקה בשנת 2003 את הקשר עם המבקש, הוא ניסה לאתר את הכתובות בהן התגוררה באמצעות
 שכני 23 בניגוד לטענת האם שהקשר בינו לבין הקטין כמעט נותק לחלוטין, טוען המבקש שהיה נפגש עם
 הקטין 24 אופן קבוע בסופי שבוע בדירת האם.

25
 26 המב 27 היה מודע לכך שמצבו של הקטין איננו תקין: (עמ' 7 מול שורות 10 ואילך):

28 "להגיד שהוא היה בסדר גמור זה לא נכון, אני ראיתי
 29 שיש לו, שקשה להם בגלל זה הרבה פעמים ביקשתי
 30 ממנה שיתנו לי את א. לגור, לגדל אותו כי הייתה לי
 31 אפשרות. פשוט היא כל הזמן אמרה אל תתחילו לדבר על
 32 הדבר הזה.....בזמן האחרון בשנת 2005 המצב שלו
 33 היה קשה. מה שאני ראיתי שמה עיצבן אותי. הבהיל
 34 אותי. היה חוסר בהרבה דברים. דיברתי עם דודה שיעזרו
 35 לי בדבר הזה כי אני לא ידעתי לאן ללכת כי לקחת את
 36 הילד משם, כי מה שראיתי היה רע מאוד...קודם כל
 37 ראיתי הרבה אנשים זרים, הכוונה מי שלא שייך
 38 למשפחה. זה היה בשכונה ד' בדירה.היו הרבה אנשים,
 39 היו שותים. לילד שלי, היו שם כמה ילדים, גם הילד שלי
 40 היה שם וזה מה שעיצבן אותי...דיברתי עם הדודה
 41 שתחפש אפשרות לעזור בזה. כי פעם שנייה שהלכתי

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1 לבקר את הבן לא נתנו לי להיכנס לדירה בגילת ולא נתנו
- 2 לי להיכנס. י. לא נתנה לי להיכנס לראות את הילד בגלל
- 3 שלפני זה אמרתי שאקח אותו בלי לשאול אף אחד. ואני
- 4 לא משאיר אותו במצב כזה, למה שראיתי אנשים
- 5 שיכורים וכל הברדאק הזה שהיה שם. בפעם האחרונה
- 6 שראיתי אותו זה היה ברדאק.... כל מה שאמרתי זה היה
- 7 שייך לפגישה האחרונה שראיתי את הבן..זה היה בשנת
- 8 2005 התחלת השנה"
- 9

על 10 של הקטין כל אותה תקופה מעידות העו"ס שטיפלו במשפחה.
עו"ב10 ממדר תמיר מתחום הטיפול במשפחה במצוקה מספרת על הקשר שלה עם המשפחה שהחל משנת
2002 כשהקטין היה כבן שנה במועד שהמבקש עדיין היה בקשר אינטנסיבי עם הקטין (עמ'2 לפרוטוקול
מיום 08.3.6):

- 14
- 15 "אני חושבת שטיפלתי במשפחה מ-2002 עד יוני 2004
- 16הילד היה כבן שנה כשהתחלתי לטפל בואני
- 17 התרשמתי מהזנחה של הילד, הזנחה של הבית, הזנחה
- 18 גופנית וגם שלהם עצמם."
- 19

עוד 20 ארת העו"ס בתצהירה התרשמותה במהלך ביקור בבית, כשהיא מציינת מצב של עזובה
קשה11 הזנחה של הקטין והתמכרות לאלכוהול מצד האם וכ. את המבקש לא ראתה אף אחת
מהמ22 לות שנכנסו לבית ולכן הן לא היו מסוגלות גם לזהות אותו באולם המשפט (גם המבקש
לא זכר23 אותן).

24
תיאור25 דומים בתצהירה של סומכת בשם א. א, שנכנסה לטפל במשפחה בתקופה יותר מאוחרת בזמן
שלכ26 דה, על פי טענת המבקש, נשמר הקשר בינו לבין הקטין.

27
כפני28 המשפט העידה הגב' י. פ, סומכת, שנכנסה לבית המשפחה לסייע לה כשהקטין היה כבן 10
חודש29 בתקופה שהמשיב התגורר עדיין עם האם. הסומכת הייתה מבקרת בבית המשפחה פעמיים בשבוע
(עמ'30 לפרוטוקול מיום 21.2.2008). גם היא מעולם לא ראתה את המשיב. לעומת זאת, היא מתארת
דייר31 נכה, שהתגורר באותה דירה מלבד האם ובעלה וסייע בטיפול בקטין.
מכל32 מקובץ עולה, שבשנתיים הראשונות לחייו של הקטין, המשיב היה טרוד בעבודה קשה והיה רואה את
הקטין33 אך לפנות בוקר, כשהיה חוזר מהעבודה ובימים שהיה חופשי מעבודה. מאז שהקטין היה בן שנתיים
הפסד34 המבקש להתגורר עם האם ומתקופה זו ועד תחילת שנת 2005 כשהקטין היה כבן שלוש שנים
(הק35 יליד חודש דצמבר 2001), לטענת המבקש, הוא היה רואה אותו באופן קבוע בסופי שבוע דבר
העומד36 בסתירה זאת לטענת האם. אני דוחה את טענת המשיב ומקבלת את גרסת האם, לפיה הקשר בין
הקטין37 למבקש היה ספורדי בלבד וזאת משום שניתן למצוא חיזוקים לגרסתה הן בעדות המבקש עצמו והן
בעד38 עדה מטעמו, בת דודתו של המבקש (עמ' 11 מול שורה 20):

- 39
- 40 "ש.ס. גר איתנו הוא עבד עד שעה שיש או חמש. כל פעם
- 41 זה אחרת לפני שהם עברו דירה הוא היה הולך לראות את

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ06/000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1 א. יום יום ואחר כך יום אחד שבאנו גילינו שהם לא גרים
- 2 יותר שם והטלפון מנותק, לא עובד ואז היינו רואים אנשים
- 3 ושואלים אם הם יודעים לאן הם עברו ואז יום אחד אני לא
- 4 זוכרת אם היא התקשרה או שאנחנו מצאנו אותה, אני
- 5 זוכרת שהיה יום אחד שהיא התקשרה ואמרה שהמצב כזה
- 6 וכזה ושלווקחים את א".
- 7

לפיכך, אני קובעת שהקשר המשמעותי בין המבקש לקטין, ככול שהוא היה קיים לאור העובדה שהמבקש עבד 9 כל שעות היום והלילה ולאור העובדה שבקטין טיפלו במשך היום דמויות שונות ומתחלפות והתקיים עד 10 לקטין מלאו כשנתיים ימים. מאז אותו מועד המבקש ביקר את הקטין בסופי שבוע ביחד עם דודתו, ככול שהיה 11 עלה בידי, כך שדמותו ההורית בחייו של הילד איבדה מהמשמעות מאז שמלאו לקטין 3-3.5 שנים במועד 12 זה נותק הקשר בין הקטין למבקש.

13 עוד 14 קובעת, שהמבקש ידע על מצבו החמור של בנו אך בנסיבות שלא היו תלויות בו כך לדבריו הוא לא יכול 15 להעביר אותו לחזקתו ולהושיע. בתשובה לשאלת ב"כ היועמ"ש, מדוע לא לקח את בנו מאמו ולו בפעם 16 האחרונה כשביקר אותו וראה את מצבו הקשה באותה דירת שיכורים משיב המבקש (ראה עמ' 9 מול 17 רות 4 ואילך):

- 18
- 19 "כי אמרו לי ישר בפנים, י. והמשטרה והעורכי דין, י
- 20 אמרה לי שאני לא רשום בשום מקום ואין לי סיכוי לקחת
- 21 את א., ואם אני לוקח את הילד היא מזמינה משטרה כאילו
- 22 שאני בגניבה. זה היה בשנת 2005. לגבי המשטרה זה היה
- 23 כבר בזמן שהייתי עצור בשנת 2005 בחודש חמישי, אני
- 24 שאלתי את השופט מהכלא מה אפשר לעשות והוא אמר
- 25 שאין לי שום סיכוי כי הוא נמצא אצל אמא אז הוא נמצא
- 26 במשפחה. העו"ד אמר אותו דבר, אני לא זוכר את השם
- 27 שלו פגשתי עו"ד בשנת 2005 כשיצאתי מהכלא. זה היה
- 28 עו"ד ששילמתי לו פעם 500 ₪ כדי לתת לוח את השאלות
- 29 ולקבל תשובות מה אפשר לעשות מבחינת החוק.....קודם
- 30 כל אני עובד זר, ויצא תמונה פשוטה לגמרי, השוטר
- 31 הראשון שבדק את הדרכון שלי יראה שהאישור עבודה
- 32 שלי נגמר מזמן ואז הוא חייב לעצור אותי, באותו רגע א
- 33 לא היה רשום באף מקום שאני אבא שלו. באותו זמן לא
- 34 היה כלום והיה לי פחד. הפחד היה ששלחו אותי הביתה למ
- 35 מאיפה שהגעתי ולא יהיה לי סיכוי בכלל לראות את הילד
- 36 ולא יהיה לי סיכוי להכנס לישראל במשך 15 שנה. חוץ מזה
- 37 יש לי את התעודות בבית שכתוב שאני צריך לעזוב את
- 38 הארץ ולא יכול להיכנס עד שנת 2013."
- 39

אני 40נת אמון בדברי המבקש, שניסה לבדוק את האפשרות שתקבע אבהותו לקטין. אך ממה שבא 41פני עולה, שהוא פעל בכיוון זה ביתר מאמץ, כשהוא הבין שהוא עומד להיות מגורש

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

מהארץ. הוא לא פעל בזמן שידע והבין שהקטין נתון במצוקה קשה, גם אם הדבר היה עולה לו בגירושו שלו מהארץ, דבר שמפניו חשש.

3

מתצ'07/000027 עדותו הראשית הוא מפרט בסעיפים 7, 8 כדלקמן:

5

"פניתי לעורך דין ושאלתי מה אני יכול לעשות

6

במצבי. עורך הדין אמר שלא בטוח שאצליח לקבל

7

את הילד לחזקתי. גם התייעצות עם השופט בכלא (דן

8

במתקן המשמורת ב"צוהר") והוא אמר לי שאם יש

9

לו אמא ומשפחה אני לא אצליח כנראה לקבל את א.

10

11

לאחר שהשתחררתי החלטתי שדבר ראשון עלי

12

לרשום את א על שמי ושכולם ידעו שהוא הבן

13

שלי פניתי שוב לעו"ד אנטולי יוספוב והוא אמר

14

שיבדוק את הנושא, הזמן עבר ובסופו של דבר

15

בפברואר 2007 הוא הגיש תביעת אבהות

16

.....חודשיים מאוחר יותר נעצרתי שוב. עם

17

מעצרי ביום 19.4.07 סיפרתי לשוטרים שהבן

18

שלי נלקח מאמו וכי אני הגשתי תביעת אבהות

19

20

21

הדב'22 הללו אינם מצביעים על דאגה עמוקה לשלומי של הקטין? מדוע לא חיפש המבקש דרך להעביר את הקטין לחזקתו כשהחליט לנתק את הקשר עם אמו? הרי כבר באותו מועד הוא מעיד על כך שהאם החלה לשחק לשוכרה, שקיים "בלגן" בבית. הוא ידע על מצבו של הקטין, מדוע לא דאג לשלומי? אמנם, המבקש מנסה צייר בפני בית המשפט תמונה, לפיה בהיותו עובד זר, לכאורה, לא ידע את זכויותיו וגם לא הייתה לו דרך ברורה אותן, אך הדברים הללו עומדים בניגוד גמור לדברי הדודה, שעל פי גרסתה, למבקש משפחה גדולה מבוססת בארץ, שיכולה הייתה לסייע גם מהבחינה הכלכלית ובודאי להפנות אותו לגורמים המתמחים (עמ' לפרוטוקול מיום 19.3.08 מול שורות 3 ואילך:

29

"...תאמינו לי שאנחנו כן מסוגלים לטפל בא יש לנו

30

חצי מדינה שהם קרובי משפחה.... כמובן שהוא

31

(המבקש) רצה שיסייעו לו להירשם כאביו כן, יש לנו

32

"חצי מדינה" שהם קרובי משפחה. לשאלה מדוע הוא

33

לא נעזר בהם על מנת להירשם כאב אני משיבה על

34

איזה בסיס אפשר היה לעשות את זה אם י. החליטה

35

שירשם אבא אחר? הקרובי משפחה יכולים לעזור

36

מבחינה כלכלית אבל אין קרובי משפחה שהם עורכי

37

דין שם יכולים לעזור משפטית. ס לא פנה לקרובי

38

המשפחה כדי להיעזר בהם כדי להירשם כאביו של א.

39

הקרובים האלה הם אזרחי מדינת ישראל. יש כאלה

40

שהם 20 שנה בארץ"

41

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

1

גם לצומחה התקשה המבקש להסביר מדוע במהלך השנים לא פעל ביתר נחרצות על מנת להיות מוכר בתור אביו של הילד מנת להיות פעיל יותר בחיים שלו (ראה חו"ד דר גוטליב עמ' 4).

4

לאור הדברים הללו נראה בעליל, שהמבקש יכול היה להשקיע מאמצים גדולים יותר כדי לסייע לקטין, בשלם שהקטין כל כך נזקק לאותו סיוע. אך הוא החליט לפעול רק כאשר חרב הגירוש מונחת על צווארו. אני מתקשה לקבוע שצרכי הקטין וטובתו בלבד עמדו לנגד עיניו ומכל מקום לא ודאי שהם לא קיבלו אצלו מעמם בכורה.

9

מסוגלתו ההורית של המבקש

11

לצורך בחינת מסוגלתו ההורית של האב מונה כמומחה דר' גוטליב. המומחה מסר לבית המשפט את חוות דעתו אך גם נחקר ארוכות על ידי הצדדים.

14

בחול'15 דעתו קובע המומחה כדלקמן:

16

"האב על סמך בדיקתי, מצטייר בתור אדם פחות או יותר נורמטיבי ללא כל סימן של הפרעת אישיות, בעיה בשיפוט או מסוכנות. התרשמתי כי בקשתו לגדל את בנו כנה ואל נועדה להשיג רווח משני כלשהו, כולל אפשרות להמשיך ולשהות בארץ ככלל צורת ההתייחסות שלו הינה עניינית אם כי קורות חייו במיוחד ככל שקשורות לבנו אינן ברורות וקשה להבין איך אדם אשר כיום נאבק בכזו נחישות על הזכות לגדל את בנו לא נטל יותר אחריות בעבר ולא נקט בצעדים משמעותיים יותר בעבר וזאת על אף מעמדו המשפטי הבעייתי מול משרד הפנים" (עמ' 7 לחו"ד).

28

29

בחק'30 בבית המשפט מוסיף המומחה (עמ' חקירה מיום 6.3.08 מול שורות 12 ואילך):

31

"...אני לא בא ואומר היום שהאבא מסוגל לגדל את הילד. זה לא מה שאני אומר. אני אומר שבנסיבות אחרות הוא היה יכול אולי לגדל אותו. אנחנו לא לפני שלוש שנים, היום ולפני שלוש שנים, לפי מה שאני הבנתי, קרו דברים נוראים לילד והאבא לא חטא בקום ועשה אך יתכן מאוד שהו אחטא בשב ואל תעשה. כך שבנסיבות של היום אני לא חושב שהו מסוגל לגדל את הילד הזה. אני אומר את זה תוך ציון שיש אצלו דברים חיוביים אך אני לא מקיש מאחד לישני"

41

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027/00

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

1

ובעמ' 102 מול שורות 12 :

3

"חוות הדעת לא באה ממקום שצריך להעניש את

4

האבא. חוות הדעת כן באה ממקום שלדעתי האבא

5

לא עשה מה שהיה יכול לעשות למען הילד. התוצאה

6

והיא ההמלצה לעניין האימוץ נועדה אך ורק לטובתו

7

של הילד ולא להעניש אף אחד. אני אוסיף דבר נוסף

8

,למיטב הבנתי, לא מדובר במקרה שבמשך שלושת

9

השנים האחרונות האבא גר באיזה מערה באפגניסטן

10

,שהוא לא ידוע מה קורה עם הבן שלו ואן לו

11

אפשרות לבדוק כי אין לו טלפון או אנטרנט.הכל

12

התרחש ברדיוס מאוד מצומם".

13

14

דבריו אלו מקבלים משנה תוקף לאור קביעותי לפיהן המבקש ידע על מצבו של הקטין וחדל

מלסגור לו ולכן לאור קבעתי לפיה גם בשנים הראשונות שלכאורה המבקש התגורר ביחד עם

הקטין הוא לא שימש עבורו כדמות משמעותית.

15

18

טובת הקטין

20

ובאשר לטובת הילד להמשיך לגדול אצל המשפחה המבקשת לאמצו מחווה המומחה דעתו, לאחר שנפגש

עם הקטין והמשפחה כדלקמן (ראה עמ' 11 מול שורות 11 ואילך):

22

23

"יש היום מציאות שהילד נמצא במשפחה שם הוא זוכה

24

לדעתי בהרבה מאוד אהבה, השקעה. נראה לי שהוא

25

השתלב שם בצורה מאוד חיובית, שהוא חש שם חלק

26

מהמקום לכל דבר ועניין, חלק מהמשפחה, רואה בילדים

27

האחרים אחים לכל דבר ועניין. לדעתי התקדם שם בצורה

28

יפה מאוד.ממה שאני ראיתי, הוא פיתח שפה משותפת

29

עם ההורים, מאגר חוויות משותפות עם ההורים ועל כן,

30

אני לא פקפקתי ולו לרגע לגבי ההתאמה של ההשמה הזו

31

32

33

לגבי השאלה, האם לא היה עדיף להחזיר את הקטין לאביו משיב המומחה (בעמ' 15 מול שורות 15 ואילך):

34

35

"עם כל ההבנה שלי לשאלה ולטענה שמאחורי השאלה,

36

אני רואה ילד שעבר דברים קשים בחיים, ילד שנמצא

37

במקום טוב, שנמצא בעצומו של שיקום ואני לא רוצה

38

לעשות שום דבר היום לערער את המצב הזה, במיוחד

39

שאנו לא בטוח שהוא חוזר למשהו שהוא הרבה יותר

40

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

1 טוב, אנחנו לא מסתכלים על מסגרת של אבא ואמא -
2 סטנדרטית".

3
4 פקידת הסעד הגב' לייטר לחוק האימוץ, מתייחסת למצבו של הקטין ולאפשרות להעביר אותו חזרה לחזקת
5 המבקש (בעמ' 11 מול שורה 20 ואילך בדיון מיום 21.2.08):

6
7 " אני לא חושבת שזה לטובתו של א לחזור לס. אתה שואל
8 אותי אם יש ספקות? אם אתה שואל אותי אם לילד הזה
9 תהיה התמוטטות נפשית לדעתי כן. לדעתי הוא לא יעמוד
10 בזה. כי המחיר של זה הוא מאוד מאוד גדול. זה ילד שעלול
11 לגמור בבית חולים לחולי נפש. הוא עבר כל כך הרבה
12 טלטלות ודברים בלתי יציבים כשהוא בספטמבר השנה, הוא
13 הגיע בינואר, נכנס לגן ובספטמבר השנה הוא התחיל גן
14 חדש. אחד הדברים שפקידת הסעד מתארת הייתה
15 התדרדרות מאוד גדולה במצבו. הוא היה בטוח שהוא עומד
16 לעבור למשפחה אחרת. הוא התחיל לעשות את הצרכים
17 שלו בחזרה במכנסיים סביב הפחד הגדול שלו שהוא עומד
18 לצאת מהמשפחה שהוא נמצא בה. אמנם הוא נמצא שנה
19 במשפחה הזאת וזה מקום מיטיב עבורו, אבל הוא נמצא
20 מבחינה רגשית נפשית הוא נמצא בשלב חרדתי, לא כמו
21 שהיה קודם אך הוא נמצא במצב חרדתי שאנחנו חושבים
22 שאם יעבירו אותו עוד פעם אחת, יגמרו לו הכוחות. שהוא
23 יהיה ילד שלא יהיו לא יותר כוחות להתמודד".
24

25 דברי 5 לולו של המומחה, מקבלים משנה תוקף לאור התנאים אותם המבקש מציע לבנו הקטין אם יקבל אותו
26 לחזקת:

27
28 לשא'08 ב"כ היועמ"ש, איך הוא מתכוון לגדל את בנו משיב המבקש בעמ' 13 לפרוטוקול מיום
29 08.03 מול שורות 1 ואילך):

30
31 " מה יכול לעשות אבא שאוהב את הבן שלו לדאוג
32 לו הדברים המינימלים כמו, אוכל בזמן בגדים יפים כי
33 הוא כבר גבר... אנחנו נגור אצל דודה שלי שיש לי
34 שם אפשרות... קודם כל, אם הבן שלי היא תגיד לי לא
35 אני לא אעזוב את הבן שלי אני אעזוב אותה... מי
36 שיעזור לי לגדל את א זה דודה שלי. האמא של דודה
37 שלי נמצאת בישראל ויש לה משפחה גדולה ".
38

39 למעני, המבקש מתכוון להטיל את עיקר הגידול והחינוך של הקטין על דודתו אותה דודה, אשר על פי
40 עדותה לא הבחינה שהקטין מוזנח ונתון במצוקה, ושמייעה כעס על האם שפנתה לעזרת העו"ס. כשהיא

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

עצמם לא יכולה הייתה למעשה לסייע, משום שהייתה טרודה בבעיותיה שלה(ראה עמוד 7 לפרוטוקול מיום 1923.08 מול שורות 13 ואילך):

- 3
- 4 "אני בכלל לא חשבתי שהילד זקוק למשהו.אני לא
- 5 מבינה למה היא (הכוונה לאם הקטין) פנתה לעובדים
- 6 סוציאליים. היא טיפשה שהיא פנתה לעובדים
- 7 סוציאליים אני מכירה את ה"עזרה" שלהם. מה העזרה
- 8 שלהם כשאת זרוקה בחוץ עם ילד..... כשהיא הייתה
- 9 זרוקה ברח' עם הילד היא גם התקשרה אליי, מה יכולתי
- 10 לעשות? אני בחנות הייתי עובדת 13 שעות ומקבלת
- 11 1200 ₪ ושנה ביטוח לאומי לא שילם לי את הקצבה".
- 12

מהעצמות הללו ניתן ללמוד, שהמבקש בעצמו לא יוכל להתמודד עם גידולו של ילדו וגם הטלת האחריות לגידול הילד על כתפי דודתו נראית כפתרון בלתי ראוי.

15 למוחצ'16 לציין שעל פי הפסיקה אם הורה איננו מסוגל לדאוג לילדו מתקיימים התנאים להכריז על הילד כבר אימוץ ולפיו גם אם מסתבר שמשפחתו של ההורה מסוגלת לדאוג לקטין, דבר שאיננו מתקיים בנסיבות תיק זה (18)א: ע"א 594/84 פלוני נ' לשכת העבודה והרווחה פד"י לט (2)570

1973, 20 מכל 21 קובץ לעיל אני קובעת שטובתו של הקטין לעת הזאת להמשיך לגדול ולהתחנך אצל המשפחה אשר מבקשת לאמצו שם הוא מצא לבסוף את מקומו, שם הוא החל להתפתח, להתגבר על הבעיות הקשות איתן התמודד 22 לכשהוצא מחזקת אמו. לאור הדברים שהובאו בפני אותם פרטתי לעיל אינני סבורה שהמבקש מסוגל גדל ולהעניק לקטין בית חם ומשפחה תומכת במיוחד לאור החוויות הקשות והטלטלות שחווה הקטין בתקופת חייו הקצרה. לכן אני קובעת שהקטין הוא בר אימוץ כלפי המבקש.

26 **האם נסיבות תיק זה ראוי יהייה להגביל את תוצאות האימוץ?**

27 **אימוץ סגור או פתוח?**

29 העיקר 30 המנחה במוסד האימוץ בישראל, בני על תפיסה עקרונית, לפיה טובתו של הילד באימוץ משתקפת, דרך 31 ל, בהתמזגותו המלאה עם משפחתו החדשה, וניתוקו המוחלט ממשפחתו הטבעית. הניתוק החד ממשפחת המוצא נועד להקל על הילד בהשתלבותו בסביבתו החדשה, כלפיה הוא אמור לפתח תחושות שייכות 32 והזדהות מלאים. הניתוק המוחלט נועד להשיג יציבות, וודאות, ושקט נפשי אצל ילד שעבר טלטלות חיים עד שהושלם לגביו הליך האימוץ. האימוץ נועד לאפשר לילד פיתוח זהות יציבה, אמון, ותחושת שייכות 33 כלפי גורם משפחתי אחד, כל אלה חיוניים לבניית בטחון העצמי ויציבותו הנפשית. ניתוקו המוחלט של 34 ממשפחתו הביולוגית נועד גם כדי לאפשר להורים המאמצים להתמודד בהצלחה עם אורח החיים החדש 35 שנוצר בעקבות האימוץ ולהשקיע את מיטב כוחם בבניית מערכת משפחתית אמינה, הרמונית וטובה, בלא 36 פרעה, ובלא חשש מפני הפרעה או ערעור של מרקם החיים המשפחתי החדש שנוצר.

39 על 40 שיקולים אלה, העיקרון הבסיסי בחוק האימוץ הוא שהאימוץ הוא "אימוץ סגור", המביא לניתוק כל קשר 41 פסי ומשפטי, בין הקטין לבין הוריו הביולוגיים. עם זאת, החוק מכיר גם בחריג לכלל זה, לפיו

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לעניני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

נקבעו תנאים מגבילים לאימוץ הסגור בדרך של ה"אימוץ הפתוח". בשיטת אימוץ זו מתאפשר לקטן, בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לשמר קשר כלשהו עם משפחתו הביולוגית. אך זאת כאמור רק במקרים חריגים ומיוחדים בהם טובת הילד מצדיקה זאת.

4

תכלית טובת הקטין מחייבת שהאימוץ הפתוח יגשים בדרך מיטבית את תכלית האימוץ. מכאן, שעל האימוץ הפתוח לקדם ולא לפגוע בתכלית האימוץ, ובמקום היחסים המשפחתיים בין הקטין לבין משפחתו המאמצת (ראה: ע"א 2169/98 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י נג (1) 241 (1999) פסקאות 22-24 וכן מאמץ של: דניאל גוטליב "אימוץ פתוח: גיבוש גישה ישראלית" רפואה ומשפט 19, 109, 112 (1998)).

9

"לאימוץ הפתוח עשויים, בנסיבות מתאימות להיות יתרונות	10
שונים ביניהם המידע אשר נשמר אצל המאומץ לגבי	11
מוצאו וזהותם של הוריו הביולוגיים. מידע כזה עשוי ליצור	12
תחושה של המשכיות של היסטוריה אישית ועשוי למנוע	13
תחושות נטישה ודחייה של הילד כלפי הוריו הטבעיים; הוא	14
עשוי לתת להורים הביולוגיים תחושה של שליטה חלקית	15
בגורל ילדם, ולהפחית את תחושות האשם והתסכול המלווים	16
אותם בעקבות האימוץ; הוא עשוי לאפשר למשפחה	17
המאמצת לחיות בפתחות וכנות עם הילד המאומץ. כנגד	18
יתרונות אפשריים אלה, קיימים חסרונות בולטים באימוץ	19
הפתוח, שהעיקרי שבהם נעוץ בחשש לפגיעה ביציבותו	20
הנפשית של הילד עקב משבר של זהות ושייכות, העלול	21
להיגרם עקב התייחסותו לשתו משפחו. כמו כן, קיים חשש	22
גדול לערעור יציבותו של תהליך האימוץ עקב תחרות	23
העלולה להיווצר בין ההורים הביולוגיים להורים המאמצים,	24
העלולה לזעזע את שלמותו הנפשית של הילד, ולפגוע	25
במאמצם של ההורים המאמצים ליצור מערכת משפחתית	26
יציבה והרמונית. האימוץ הפתוח עלול לחשוף את המאומץ	27
לנסיבות קשות של לידתו ואימוצו. הוא עלול לעורר חרדה	28
וחוסר בטחון בקרב ההורים המאמצים עקב חשש מניסיונות	29
סיקול הצלחת האימוץ על ידי ההורים הביולוגיים על ידי	30
מאמץ מצידם להשפיע על הילד, ולהסיתו כנגד הוריו	31
המאמצים (ראה: בע"מ 366/06 פלונית נ' היועץ המשפטי	32
לממשלה (לא פורסם) ניתן ביום, 14.2.07); בע"מ 10791/05	33
פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם), ניתן ביום	34
9.2.06); ע"א 653/95 פלונים נ' היועץ המשפטי לממשלה,	35
פד"י מט' (2) 383.	36
	37

בפסי 38 נקבעו מספר תנאים החיוניים להצדקת הגבלת תוצאות האימוץ כמתכונת כזו או אחרת, ביניהם:

39

1. ימירת הקשר עם המשפחה הביולוגית יהיה בעל משמעות עבור הילד, ייטיב עמו ולא יסב לו

41 נוק.

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/000027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

- 1
2. הזורים המאמצים מסכימים ומקבלים בברכה מהלך כזה, וישתפו פעולה עמו. שכן, בהעדר הסכמה
- 3 כזו, עלול הליך האימוץ להיחשף לקשיים ולטלטלות ולהשפיע לרעה על הילד.
- 4
5. אף צפי לכך שהקשר הדואלי של הילד למשפחתו המאמצת ולמשפחתו הגרעינית יפגע בתהליך
- 6 התערותו במשפחה המאמצת.
- 7
8. בסגרת ההתחשבות ב"טובת המאומץ" יש לבחון את צרכיו של הילד ואת רצונו, כאשר ביכולתו
- 9 להביע רצון זה (ראו סעיף 7 לחוק האימוץ). במסגרת השיקולים הללו יש להתחשב בגילו של
- 10 הילד, ובזכרונותיו מעברו.
- 11
12. יש להתחשב במידת הקשר שנשמר בין המאומץ לבין הוריו הביולוגיים מאז הוצאתו מחזקתם ואם
- 13 היה בקשר זה כדי להועיל לו.
- 14
15. יש לאמוד את מסוגלותם של ההורים הביולוגיים לכבד את גבולות הקשר המוגבל, תוך בחינת
- 16 החשש שההורים הביולוגיים לא יוכלו להתגבר על "קשר הדם" ובכך לסכל כל אפשרות של
- 17 שיקום ילדם אצל מאמציו.
- 18
19. יש להביא בחשבון - באותם מקרים שבהם הילד כבר נמצא אצל המאמצים - את רצונו של
- 20 המאמצים ואת עמדתם לצורת האימוץ.
- 21
22. שיקול זה אלה אינם מהווים רשימה סגורה. הם נועדו אך להצביע על מורכבותה של השאלה, ועל המגוון
- 23 הרחב של הבעיות שהיא מעוררת. הם באו לחזור ולהדגיש, כי כל מקרה צריך לידון על פי נסיבותיו
- 24 המיוחדות, והכול במסגרת העיקרון של "טובת המאומץ". (ראה: ע"א 2169/98, פלוני נ' היועץ המשפטי
- 25 לממשלה, נג (1) 241).
- 26
27. בבוא בית המשפט ליישם את ההלכות שנקבעו בפסיקה על הקטין קא עסקינן. המסקנה העולה
- 28 היא טובתו דורשת שלא להגביל את תנאי האימוץ. במילים אחרות, שהאימוץ יהיה סגור.
- 29 וזאת מהטעמים הבאים:
- 30
31. הקשר בעל המשמעות שהיה בין הקטין לאביו התקיים עד שנת 2003. כך שלמעשה לא נשמר כל
- 32 קשר משמעותי בין השניים מאז אותה תקופה, ובודאי משנת 2005 שאז נותק כל קשר ביניהם.
- 33 המסקנה היא, שמאז היות הקטין כבן שלוש שנים נותק הקשר המשמעותי בין השניים. כיום
- 34 הקטין כבן שש וחצי שנים.
- 35
36. המשפחה המגדלת את הקטין, במשך למעלה משנה וחצי המבקשת לאמצו מתנגדת להגבלת
- 37 תוצאות האימוץ כך על פי חוות דעתו של דר' גוטליב. המשמעות היא שלא יתקיים אותו שיתוף
- 38 פעולה בין המשפחות שהוא תנאי חיוני למניעת נזק לקטין וחיוני להצלחת האימוץ. יתרה מכך,

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כפני: כב' השופטת ד"ר ורדה כן שחר

קיים לחש סביר ביותר שהמשפחה תוותר בנסיבות אלו לאמץ את הקטין ובשבילו מעבר נוסף כיום לעשוי להיות טראומתי והרה גורל.

3

הקטן רק לאחרונה החל להשתקם. מפגש מחודש עם הדמויות אשר חרטו במוחו זיכרונות טראומטיים בודאי לא יסייעו להליך שיקומו.

6

מוצאם של ההורים הביולוגים מחבר העמים. הם נוצרים בדתם ודוברי השפה הרוסית. המבקש מדבר מעט עברית אך הדודה בביתה מתגורר המבקש, דוברת השפה הרוסית. המשפחה המגדלת את הקטין, ישראלית, יהודית דתית. אין ספק ששמירה של הקשר עם המבקש במקרה זה יגרום לבלבול ונוק לקטין במיוחד ולאור העובדה שהמשפחה המיועדת לאימוץ איננה מוצאת נכונות

לכך. 11

12

קיים לחש כבד ביותר שבנסיבות הללו, בשל ההבדלים הכל כך משמעותיים בין שתי המשפחות, יתקבל המבקש כמו גם המשפחה המיועדת לאימוץ לשמור על קשרים הדדיים בונים לטובת המאמץ.

16

לאור כל האמור לעיל אני קובעת, שאין להגביל את תוצאות האימוץ מכאן שהאימוץ יהיה אימוץ

סגור 18

19

בשל הדברים, אינני יכולה שלא להתייחס לעובדה שניתן היה לאתר את המבקש בשלב מאוד מוקדם של הטיפול בקטין ובמשפחתו אך הדבר לא נעשה כדבעי. על פי העדויות שהובאו בפני שמו המלא של המבקש נרשם על ידי פקידת הסעד הגב' פיטוסי בתיק המשפחה עוד בשנת 2002 ובשלב מאוחר יותר כשסירבה אמו של הקטין לנקוב בשמו המלא של המבקש, היא הזכירה את שמו הפרטי למרות זאת, נעלמו פרטים אלו מעיניהם של גורמי הרווחה השונים מתחילת הטיפול במשפחה, כמו גם בזמן הפנייה אל בית המשפט להכרזת הקטין כקטין נזקק ולאחר מכן במסגרת הבקשה שהגישו להכרזתו כבר אימוץ. כאמור, הבקשה להכרזת הקטין כבר אימוץ הייתה כלפיה נעלה של האם שהקטין נרשם כבנו אך היה ידוע לכל הגורמים המטפלים שהוא איננו ביוולוגי של הקטין. ולכן, הבקשה הוגשה להכרזתו כבר אימוץ גם כלפי אב בלתי נזקק.

30

קשה להחליט להתעלם גם מהעובדה, שגם ניסיון של המבקש לבקר את בנו בבית המעבר לא צלח, ולכן הוא התבקש לעזוב את המקום בטענה שהוא איננו האב הרשום, אף

בתי המשפט

בדלתיים סגורות

אמצ'06/00027

בית משפט לענייני משפחה - ב"ש

תאריך: 14/09/08

כב' השופטת ד"ר ורדה בן שחר

שהמגופלים ידעו ו/או היו צריכים לדעת שלקטין ישנו אב ביולוגי שלא אותר, הם לא ניסו לשוחח עם המבקש, לברר את פרטיו, אלא שלחו אותו מהמקום כלעומת שבא.

3

קשה לנבא מה יכולות היו להיות התוצאות לגבי הקטין ולגבי בקשה זו אילו אותר המבקש בזמן הרלוונטי, אך אין ספק, ששרותי הרווחה לא עשו די לאיתורו, ועל כך יש להצטרף. יחד עם זאת, אני מסכימה עם ב"כ האפוטרופוס שההתכחשויות הללו, טעויות אנושיות.

8

ניתנה היום י"ד באלול, תשס"ח (14 בספטמבר 2008) בהעדר הצדדים.

10

11

ד"ר ורדה בן שחר, שופטת

12

13